

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in 1/2 dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petil-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5, I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravitelju „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Klerikalizem in klerikalna stranka.

Kaj je klerikalizem in kaj je klerikalna stranka?

Pojem klerikalizma je očrtal znani mislilec bivši jezuit Pavel grof Hoensbroech tako - le: »Klerikalizem je posvetna politična uredba, ki pod plaščem vere in verstva teži po posvetnem gospodstvu in po politični moči, uredba, ki proglašča duhovnike za neko vrsto višjih bitij, papeža pa za posvetnega političnega kralja nad kralji in narodi.«

Klerikalizem ima torej na obrazu versko krinko, samo zategadelj, da bi lahko s pomočjo vere, ki pa mu je samo pretveza, gospodoval na svetu.

Klerikalizem ne priznava božjega nanka o ljubezni k svojemu bližnjemu in docela tuj mu je Kristov ukaz: »Ljubite tudi svoje sovražnike.«

Klerikalizem je bojna organizacija, ki so ji dobra vsa, še tako podla in nizkotna sredstva, samo ako vodijo do cilja.

Pred nikomur se ne umiče ta pošast, boga se ne boji, a ljudi se ne sramuje.

Pod krinko širjenja Kristove vere je Karel Veliki v IX. in X. stoletju napadel slovenske in slovanske zemlje ter si jih podjarmil. Na tisoče in tisoče ljudi je poginilo, vsi v imenu svete katoliške vere.

A Karlu Velikemu je sam papež dal na glavo cesarsko krono, kakor da bi s tem hotel pokazati, kako dobro razume to nemško politiko proti Slovanom.

A kako je bilo na Španskem in Italijanskem?

To so dežele čisto katoliške, o katerih se lahko trdi, da je bil v njih klerikalizem nekaka narodna naprava.

Kakšne so bile te dežele nekdanj in kakšne so sedaj?

Španska država, v kateri nekoč ni zatono solnce, jedva še samotari in živi, a beda v Italiji, v tej z naravnimi zakladi tako bogato obdarovani zemlji, je dandanes takorekoč že prešla v pregovor.

Krivice, ki jih je klerikalizem zagre-

šil nad narodi, izginjajo, ako se jih primerja s sovraštvom, ki ga je iz prvega početka zanetil klerikalizem proti Slovanom.

Uradni jezik klerikalizma je latinščina, jezik Slovanom nerazumljiv.

Najbolj vneti širitelji latinščine so Nemci, ti zakleti sovražniki vsega Slovanstva.

A zakaj? Ker vedo, da se jim pod krinko vere najlože posreči potujčiti Slované in jih ponemčiti.

Že zgodovina jih tega uči. Z ognjem in mečem so Nemci krščevali polabske Slované na Pruskem ter jim s krvjo vcepili novo vero. In ko so ti Slovani postali ponižne krščanske duše, so jih ponemčili od prvega do zadnjega.

Dandanes so v teh krajih slovanski samo še — grobovi.

In kako je bilo z nami Slovenci?

Tudi nas so pokrstili Nemci.

Storili pa niso tega zato, da bi nam s tem omogočili vstop v nebeški raj, marveč da bi nas podjarmili.

Vera jim je bila le sredstvo v dosego njihovega samopašnega namena.

In da dosežejo ta svoj cilj, so upregli v svojo službo duhovnike. In prav so imeli, zakaj duhovniki so bili najboljši njihovi služabniki.

Z njihovo pomočjo se jim je posrečilo, ugrabiti več nego polovico slovenskega ozemlja.

Pred stoletji smo prebivali mi Slovenci na vsem Štajerskem gori do Nižje Avstrijskega, na vsem Koroškem in globoko doli v Tirole. A kje smo sedaj? Na Tirolskem smo izginili brez sledu, na Koroškem umiramo in na Štajerskem je nas potisnil nemški sovrar že preko Drave.

In vse to je zakrivil klerikalizem, ki je bil vsikdar ponižen sluga Rima in nemštva, a strupen sovražnik slovenske narodnosti.

In kaj dela klerikalizem pri nas dandanes?

Ali ni v službi Nemcev in nam sovražne vlade?

Ali se ne druži s prokletstvom človeštva — z militarizmom v svrhu, da onemogoči svobodo narodov in da te narode uklene v verige tujega robstva?

Da, klerikalizem je povsodi na strani močnejših in pobija one, ki so slabi. To velja tako v narodnem, kakor v socialnem oziru.

A sedaj: kaj je pri nas klerikalna stranka, kaj hoče in koga posluša?

Klerikalna stranka dela vse to, kar smo zgoraj povedali o klerikalizmu. Ona širi klerikalizem. Bojuje se samo za posvetno gospodstvo Rima, pokori se Rimu, a kdor ne hodi z njo skozi dna in strni, ta je sovražnik — vere in naj si bo sicer še tako veren in pobožen katolik!

Zato se ta stranka neče nikdar meriti v poštenem boju in z odkritim obrazom, marveč se poslužuje v borbi s svojimi političnimi protivniki najpodlejših in najgnusnejših sredstev, ker ve, da bi s poštenimi sredstvi ne mogla ničesar doseči.

Najznačilnejši zgled v tem oziru sta glasili klerikalne stranke »Slovenec« in »Domoljub«.

Ta dva klerikalna lista sta zagrešila že toliko laži, toliko obrekovanj in natolcevanj, toliko podlosti, toliko peklenke zlobnosti in zavrtnosti, da že smrdi do neba in da se od njih s studom obrača že vsaj količkaj pošten človek.

Da je borba proti stranki, katere glasili sta imenovana lista, nad vse težka, je naravno.

In če se proti taki pogubni stranki borimo z najostrejšim, a vselej poštenim orožjem, je to samo zasluženo delo, zakaj borimo se proti klerikalizmu za najdražje svetinje — za slovensko narodnost in za svobodo slovenskega naroda, ki jo hočejo zatreti služabniki italijanskega Rima in nemštva.

Zato, kdor je Slovenec, kdor želi dobro svojemu tlačnemu narodu, ta naj vstopi v naše bojne vrste, nad katerimi ponosno vihra zastava z napisom: Vse za svobodo zatiranega slovenskega ljudstva!

40letnica šolskega zakona.

Letos smo praznovali štiridesetletnico avstrijskega, sedaj veljavnega šolskega zakona. Čeprav ni ta zakon sedanjim razmeram povsem primeren, saj bi bilo treba marsikaj spremeniti v duhu našega časa, vendar ga pozdravljamo in se pridružujemo njegovim slaviteljem, zlasti našemu učiteljsvu. Tekom časa, odkar je stopil v veljavo ta zakon, se je naše ljudsko šolstvo jako povzdignilo in popolnilo; s tem se je dvignila tudi narodna izobrazba, gospodarstvo, omika in književnost. Ljudje, ki ne znajo brati in pisati, izginjajo čimdalje bolj. Če primerjamo stanje našega naroda pred štiridesetimi leti in danes, vidimo ogromen napredek na vseh poljih, vendar še imamo kljub temu dolgo in trnjevo pot do izobrazbe in razvoja drugih kulturnejših narodov. Do viška izobrazbe vodi naš narod le dobro urejeno ljudsko šolstvo. Pozdravljamo torej z novim šol. zakonom tudi naše vrlo, neumorno delavno, vstrajno, narodno in za narod trpeče in preganjano učiteljsvo!

Pred štiridesetimi leti, v konkordatski dobi, je bilo naše učiteljsvo pod oblastjo duhovščine. Ta duhovščina je z učiteljsvom postopala kakor s sužnji. Za vse so se morali več brigati kakor za šolo. Novi šolski zakon pa jih je oprostil teh vezi. Učitelj je danes neodvisen in sam svoj gospod, ki ima za naslombo in obrambo šolski zakon. To pa ni bilo in tudi danes ni ljubo in prav našim klerikalcem. Ker klerikalizem nima neomejenega gospodstva nad učiteljsvom, proglasil je novi šolski zakon za brezverski, učiteljsvo pa za svobodomiselnost in brezversko. Dan na dan mečejo klerikalci po umazanem in lažnjivem klerikalnem časopisju blato na šolo in učiteljsvo. Učiteljsvo je že premnogokrat dokazalo v svojih stanovskih listih, da ga po krivici blatijo in obrekujejo na katoliški podlagi. Teh dokazov niso mogli klerikalci ovreči, pač pa so po svoji stari navadi prav po satansko lagali naprej, blatili in obrekovali — in tako delajo na katoliški podlagi še danes. Učiteljsvo se drži zakonov, versko-nravne vzgoje ter značajno in neumorno deluje naprej, ne oziraje se na blatenja nasprotnikov.

Ko so sprevideli naši klerikalci, da laži in obrekovanja ne izdajo nič, so se poslužili satanske zvijače. Povzdignili so discipliniranega, v službi lenega in jako površnega učitelja za zgled drugim učiteljem kot katoliškega učitelja za deželnega in državnega poslanca, sedaj celo za deželnega odbornika in uda deželnega šolskega sveta. Ta je ustanovil novo klerikalno učiteljsko društvo »Slomškovo zvezo« ter proglasil vse druge učitelje, ki niso hoteli pristopiti njegovemu društvu, za brezverce in katoliški veri nevarne. Sedaj se je začela gonja proti učiteljsvu. Klerikalni terorizem, ki bije šolskim zakonom in veri s svojimi deli v obraz, gospodari

danes posebno na Kranjskem, kjer ima klerikalizem vsled nerazsodnosti našega ljudstva sedaj neomejeno moč.

Nekaj učiteljev, ki so se ali zbal ali prestanega klerikalnega terorizma, ali pa so postali uskok iz koristolovstva, je pristopilo v »Slomškovo zvezo«, ki jo sedaj klerikalci povzdigujejo v deveto nebo, češ, ti učitelji so pravi katoličani, ker se ne boje v javnosti priznati svojega klerikaln. prepričanja. Tem se podeljujejo sedaj najboljše službe, da denuncirajo tovariše, ki ne trobiijo v njihov rog, blatijo nov šolski zakon, šolstvo — in s tem pljuvajo na svoj lastni stan in lezejo pod kuto tistim, ki žele zopet vsužnjiti učiteljsvo kakor nekda pri nas in še sedaj v klerikalnih deželah na Tirolskem, v Belgiji in Špankem. Naše napredno učiteljsvo je **katoliško**, a ne **klerikalno**. Ker noče zlorabljeti vere v umazane politične namene, zato je preganjano. Da je to res, služi nam v dokaz to, da klerikalci ne morejo navesti niti enega brezverskega učitelja. A vendar so učitelji tekom štiridesetih let odgojevali naše ljudstvo v tako katoliškem duhu, da je večina našega preprostega naroda sedaj v klerikalnem taboru. Kako bi bilo to mogoče, ako bi učitelji res vzgojevali otroke v brezverskem duhu, kakor lažejo klerikalci? Ker ima vsaka laž kratke noge, mora enkrat zmagati resnica, pravica in narodna zavednost nad sedanjim pogubonosnim klerikalizmom, ki zlorablja vero v svoje nesramne namene. Zato kličemo našim kmetskimi somišljenikom in učiteljsvu: Le hrabro naprej po začrtani poti! Brez trpljenja in boja ni zmage!

Politični pregled.

Avstrija.

Preteklo nedeljo je cesar sprejel v Išu ministrskega predsednika barona Bienerttha. Vladar se je z Bienertthom razgovarjal o političnem položaju polne tri ure. Tekom razgovora se je z vso odločnostjo izrekel za to, da se naj poskusi vse, da se doseže sporazum med Čehi in Nemci. — Te cesarjeve besede so povzročile, da je vlada takoj dala razglasiti, da skliče meseca septembra pravne konference v svrhu, da se doseže sporazum med Nemci in Čehi. Ako bodo ta pravna pogajanja imela uspeh, je seveda dvomljivo. Če pa se stvar posreči, bo to zelo vplivalo tudi na položaj v državnem zboru. Prav tako pa je tudi gotovo, da bi češko - nemški sporazum, ako bi se dosegel brez nas, mnogo škodoval nam Jugoslovanom, zlasti pa nam Slovencem.

Ogrska.

Gajeve slavnosti v Krapini se je udeležil, kakor smo že poročali tudi ruski general Volodimirov. Volodimirov je ljubezniv starček, a kar se tiče ljubezni do slovanstva, je mladenič s plamtečim sr-

cem. Volodimirov je idealist najplemenitejše vrste, daleč oddaljen od vsake revolucionarne misli. A vkljub temu se ga silno boje dobri naši »prijatelji« Nemci in Madžari. Ko je lani potoval po naših krajih, so nam sovražni listi o njem pripovedovali cele bajke, kako je nevaren obstoj naše države. Ko je letos prišel na Hrvaško, so madžarski listi zopet izkopali te stare bajke. Pravijo, da je v zvezi s poslanecema Kramačem in Hribarjem in da hoče potom sokolskih društev Slovane pripraviti za revolucijo. Zato pozivajo vlado, naj prepreči to nevarnost, ki ji preti in naj izžene tega nevarnega generala, sicer bo Avstro - Ogrska — propadla. Strah ima pač velike oči!

Hrvatska.

V ponedeljek je bil v Zagrebu na Vseučiliškem trgu velik shod, ki so se ga udeležile vse narodne stranke. Shod je obdobil nenarodno vlado bana Raucha, se izrekel za takojšnje sklicanje sabora (deželnega zbora) in za uvedbo splošne in enake volilne pravice. — Listi poročajo, da je padeč barona Raucha sklenjena stvar. — Njegov naslednik bo baje madžarski grof Božidar Batthyany, ki samo za silo lomi hrvaško.

Srbija.

Srbija se neutrudno oborožuje. Preko Turčije se neprestano dovažajo streljivo in drugi vojni material. Vojaštvo se pridno vežba in skladišča se polnijo z vsem, kar se potrebuje za vojno. Položaj na Balkanu je še vedno silno negotov, zato hoče biti Srbija pripravljena za vse možnosti. Ako se uvažuje, da spor med Turčijo in Grško še vedno ni rešen, se mora priznati, da Srbija dela prav, ako je previdna.

Rusija.

Nemci imajo na Ruskem nebroj svojih privatnih šol, kjer vzgojujejo svoje otroke v popolnoma vsenemškem duhu. Kakor javljajo listi, se je vlada končno vendarle prepričala o nevarnosti teh ognjišč vsenemške agitacije ter sklenila te šole zapreti. Za to je bil že zadnji čas! — Car Nikolaj obišče meseca oktobra sulatna Mohameda, italijanskega kralja Viktorja Emanuela, črnogorskega kneza Nikolo in najbrže tudi cesarja Frana Josipa.

Španija.

Na Španskem še vedno vre. Te dni je množica v Madridu naskočila neki samostan in ga skušala razdejati. Vnela se je krvava borba med ljudstvom in vojaštvom. Ustreljenih je bilo 5 oseb, 21 pa ranjenih. — Na bojišču pri Melili v Maroku še ni prišlo do odločilne bitke. Španci nečejo preje pričeiti boja, dokler ne bodo imeli v Melili toliko vojakov, da bodo lahko z gotovostjo računali z zmago.

Somišljeniki, narodnjaki, naročajte in širite „Slovenski dom!“

DOPISI.

Iz Semiča. Dne 22. t. m. je bil v Semiču shod vinogradnikov v prostoru tukajšnje šole. Na tem shodu sta govorila g. vodja Rohrmann in g. nadzornik Skalický. Gospod vodja je govoril o potrebi vinarske zadruga in o vinski trgovini. Govornik je omenjal, da semiška lega zelo ugaja vinarstvu, in je ustvarjena za združno kletarstvo. V svojem govoru je naglašal tudi to, da ima vinarska zadruga edino ta namen, da spravlja vino v denar. Ona mora nakupiti kolikor mogoče veliko vina od posamičnih članov in ga razprodajati po raznih krajih. Člani naj prodajajo zadrugi le boljše vino, slabše vino pa porabijo za dom, kajti le s tem si preskrbijo naši vinogradniki boljšo bodočnost. Povdarjal je, da naj vinogradniki spravljajo vino enakega okusa in enake barve, ker se le tako vino lahko speča. V načelstvu vinarske zadruga morajo biti torej možje, ki so povsem sposobni za to gospodarstvo. Pri sklepu svojega govora je pa g. vodja tudi naznanil, da vplača vsak društvenik 20 K deleža in 5 K pristopnine in pripomnil, da ostane delež tudi potem last člana, ko ga je že vplačal pri vinarški zadrugi in se le-ta tudi obrestuje. Gospod nadzornik Skalický je pa navzoče poučeval, kako naj vinogradniki ravnaajo z grozdom in vinom. Povdarjal je pred vsem, da so dobre kleti neobhodno potrebne in takih primanjkuje zlasti po semiških goricah, kajti večina vinskih zidanic ima južno lego. O napravi vina posebno je naglašal, da se naj pripravlja tako vino, ki ustreza kupcem. Vinogradniki bodo pa pridelovali tako vino le takrat, ako se bodo ravnali po navodilih, ki jih jim dajejo večaki. Gospod nadzornik je omenil, da se bo semiško vino, kadar se ustanovi tu »vinarska zadruga«, izvaževalo na Češko, Moravsko, v Šlezijo in Gališko, ter upa, da se bo naše vino v teh deželah ljudem priljubilo in zadobilo isto vrednost, ki jo v resnici zasluži. K temu je pa treba umnega kletarstva. Opozoril je vinogradnike na to, da naj ne trgajo grozdja prezgodaj, naj ločijo pri trgatvi gnilo grozdje od zdravega, naj pretakajo kmalu novo vino, da se loči vino od droži. Priporočal je tudi filtriranje vina in žveplanje sodov. H koncu svojega predavanja je priporočal vinogradnikom, da se naj vdeležijo kletarskih tečajev v Rudolfovem, kjer se lahko vse praktično pokaže. Za tem govorom se je vnela živahna debata, ki so se je vdeležili razni vinogradniki. Pri sklepu se je sestavil pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da deluje na to, da se ustanovi vinarska zadruga v Semiču, ali se pa združi z metliško, seveda bi morali imeti Semičanje v drugem slučaju svojo vinsko klet, ki bi jo oskrboval kak večak. — Shod je bil z ozirom na važno predavanje preslabo obiskan. Belokranjci potrebujemo še ve-

liko poučila v tej stroki. Brez učiteljev vinarstva nismo mogli pravilno zasajati ameriških trt, pa se tudi brez njih ne bomo mogli priučiti umnega kletarstva. Končno še omenimo, da je prišel k temu shodu neki Kočevar iz sosedne občine in je prigovarjal voditelju tukajšnje šole, da naj reče gospodoma, ki sta predavala o vinarški zadrugi, da govorita v nemškem jeziku. Za to predrznost je dobil nepovabljeni gost primeren odgovor, vsled katerega je Kočevar takoj izginil iz šol. sobe. Kočevska predrznost presega že res vse meje.

Razgled po Slovenskem.

r Shod kmetjskih zaupnikov se je vršil preteklo nedeljo v »Mestnem Domu« v Ljubljani. Udeležba je bila razmeroma prav obilna. Ker je bil shod strogo zaupen, seveda ne moremo o njem podrobno poročati. Povemo samo toliko, da se je razpravljalo o raznih, za našega kmeta zelo važnih vprašanjih in o tešnji organizaciji naprednih naših kmetjskih somišljenikov. Govorilo se je tudi o našem listu »Slovenski Dom«, o njega izpopolnitvi in razširjenju med kmetjskim ljudstvom. — Končno se je sklenilo, da se prirede v raznih okrajih posebni shodi naših kmetjskih somišljenikov.

r Deželnozborska volitev v dolenskih mestih. Poslanec dolenskih mest I. Plančan je odložil mandat. Nadomestna volitev bo v torek 31. t. m. Narodno - napredna stranka kandidira gosp. Frana Višnikarja, sodnega nadsvetnika v Ribnici. Fran Višnikar je dolgoleten, zvest pristaš narodno-napredne stranke in star parlamentarec, kateremu so dolenski volilci že pred leti izkazali svoje zaupanje in ga poslali v državni in deželni zbor. Skazal se je vrednega tega zaupanja in zavedajoč se svoje poslanske dolžnosti je dve leti v državnem in štirinajst let v deželnem zboru vestno zastopal koristi svojih volilcev. — Pozivljamo vas, da pridete 31. t. l. vsi, ki čutite narodno in napredno, na volišče in oddaste svoje glasove nadsvetniku **Franu Višnikarju**, ki bo, zvest svojemu programu, zastopal narodno in napredno misel.

d Novo kočevsko tolovajstvo. Iz Črnomlja nam pišejo: Privandrani Kočevci so si ustanovili v Lazih v Rožni dolini šulferajnsko šolo, dasi so Lazi na slovenski zemlji. Tisto hišo, v kateri je bila nemška šulferajnska šola, je pa kupil pred dobrim mesecem Slovenec France Hace. S tem nakupom je bila postavljena nemška šulferajnska šola izpod strehe pod kap. To je pa Lazarje tako vjezilo, da so naskočili po noči Hacetovo trgovino. Metali so v spalnico in prodajalno po 7 kg težke kamene in polena. Tudi so s 7 m dolgimi drogovi suvali skozi okna v sobo in prodajalno. Vse nametano kamenje tehta čez tri

stote in polen in rant je toliko, da bi dale blizo do enega kubičnega metra drv. Lopovi so zbili Hacetu 35 oken z okviri vred in vežna vrata, razlili so mu mnogo petroleja in raztresli ter poškodovali veliko blaga. Za Hacetu, ki je na levi roki nekoliko ranjen, je bila velika nevarnost, da ga ubijejo. Saj je padel pod njegovo posteljo kakor hleb kruha velik in 4 kg težak kamen. Skril se je Hace pod streho in s sekiro čakal, kdaj da vderejo tolovaji v hišo. Orožniki so aretirali nekega Vidmerja, ki ga je Hace čisto dobro spoznal. Ves napad je trajal okoli poldrugo uro. Upamo, da zadene krivce primerna kazen, saj se vendar vse neha, da tuje napadajo Slovence na slovenski zemlji.

r Kako nas Nemci obrekujejo drugod, in kako sodijo o nas, ko so med nami? Zanimiv pogovor je bil v nedeljo zvečer v električnem vozu med dvema slovenskima in nemško damo. Prišedši v voz, je začela tuja dama pogovor s Slovenkama (nemško seveda). Pripovedovala je, da sta z možem prišla semkaj na počitnice z Dunaja in ni mogla prebvaliti mesta, nasadov, pijaznosti občinstva in reelnosti trgovin. Čudila se je, ker so ji prijatelji odgovarjali, da naj nikari ne hodi med Slovence, katere so opisovali kot prave razbojnice. Vse to pa je še bolj verjela, ko je te gorostasnosti brala tudi v nemških listih. In sedaj je tako očarana, da je javno grajala to nezaslišano obrekovanje, češ, saj si vendar ne morem želeli lepših sprehodov in prijaznejšega občinstva, kakor je v Ljubljani. Istotako je hvalila Gorenjsko, sosebno Bled, kjer je že tudi letos bila z možem. Tako Nemci o nas drugod in nasprotno, kadar pridejo med nas. Ker je ta pogovor fine dame dobesedno čul neki visoki dostojanstvenik (aristokrat), bi ne bilo baš napačno, da bi informiral centralno vlado, da tako pisavo nemškim listom kratkomalo prepove, saj je vendar na škodo cele dežele in v sramoto cele države.

lj Čuki na Viču. Pišejo nam: V nedeljo so priredili pri nas javno telovadbo čuki. Točno ob pol 3 so prikorakali ljubljanski in drugi »Orli«. Na čelu jim je jahal znani Volta. Imel je še dva adjutanta in sicer podnačelnika ljubljanske »Čukarije« nekega pisarja »Ljudske posojilnice«, Kržana, ter nekega drugega brata čuka. Za njim je korakala godba in 28 Čukov. Med njimi je bilo največ nedoraslih fantičev, celo trije 12letni dečki. Za njimi ste sledili še dve zastavi. Prišedši na Vič, se ni zmenila živa duša zanje. Volta se je počasi skobacal s svojega konja, nato so »telovadei« odšvedrali v farovž, kjer so se oblekli v telovadne obleke. Tu se jim je pridružilo še par drugih Čukov, ki so se sramovali iti v sprevedu. Nato so korakali vsi na telovadišče k »skušnji«. Vseh skupaj je bilo 60 (reci šestdeset). Takoj po skušnji se je vršila javna telovad-

ba. Leno so prikrevljali na telovadišče in z rajalnim nastopom so se pripravili k prostim vajam. Imeli so v tleh zabite količke, da si je vsak zapomnil kje ima stati. Telovadbo je prišlo gledat tudi nekaj telovadcev iz Ljubljane. To pa ni bilo prav klerikalnim petelinom. Ko jih je opazil dr. Pegan, je stopil na klop ter pozval čuke, naj se zbero krog njega, »če bo treba koga ven vreči«. Ko se je pričela telovadba na orodju, se ni mogel nihče vzdržati smehu, kdor je telovadbo gledal, ni čuda, da se je čula marsikatera pikra beseda. Ko je nekdo pripomnil, da delajo čuki »veletoče« na konju in kozlu z vso eleganco, je dr. Pegan stopil na klop in zaklical: »Pozor, telovadci, tu je nekaj Sokolašev, ki zabavljajo na vas, da delate veletoče na konju«. Ni mu bilo treba dvakrat reči, čuki so se zakadili v gledalce ter navalili nanje in napadli gledalce, osobito pa tiste, ki so imeli sokolske znake. Lahko rečemo, da bi nastal krvav pretep, ako bi se naši ne bili raje umaknili. Dr. Pegan je letal od enega do drugega ter vpil: »Ta je tudi eden tistih, še tega ven«. Olikana čukulada in še nekatere ženske pa so metale za občinstvom kamenje in blato. Čuje se, da so se baje čuki tudi sami med seboj stopili, tako da je moralo posredovati orožništvo. Živela taka čukarija!

r **Slovensko omizje v Sarajevu** je priredilo v soboto, 21. t. m. zvečer odhodnico svojemu priljubljenemu članu inženjerju Pavlu Koblerju, ki je imenovan nadinženjerjem pri glav. tab. tovarni v Ljubljani. Na vrtu Vidmarjeve gostilne se je zbralo lepo število »omizjank« in »omizjanov«, da se poslove od dragega rojaka. Ob vznesenih in pijateljskih govorih ter prepevanju narodnih pesmi, katere je Kobler tako gojil, vršilo se je slovo. Slovensko omizje bode zelo težko pogrešalo Koblerja, kajti on je bil duša vsaki veselici in prireditvi.

r **Čukarija v Mirnu pri Gorici**. V nedeljo so blagoslovili v Minu nekaj »Društveni dom«. To priliko so združili s čukarsko veselico. Prignali so skupaj nekaj čukov pa veliko nunccev, iz Ljubljane pa je prišel sam gosp. Terseglav hujškat in zapeljavat mladino na kriva pota. Pričakovali so velikansko udeležbo, pa so se kruto varali. Med navzočimi je bilo obilo radovednežev, ki so hoteli videti, kaj vse bodo počeli in kako se bodo obnašali čuki. Obnašali so se čuki jako surovo, navzlic temu, da so bili pri maši ter da so bili deležni blagoslova, katerega jim je poslal goriški nadškof Francesco Borgia po telefonu. Razvnela se je tudi velikanska pijanost, kakor zadnjič v Kamniku. Nekaj časa so pili pokalice, potem pa so začeli dajati duhovniki za vino, da je bilo kaj. Čuki bodo pri deželnozborskih volitvah najbolj divjali. V tak namen jih pripravljajo. No, pa ne bo tako hudo, ker čukarija na Goriškem ne uspeva tako, kakor bi želeli gospodje. V tem oziru je tožil dr. Bre-

celj. Končno omenjamo še, da je hujškat proti učiteljstvu tisti Krenžar iz Ljubljane, katerega so svoj čas izobrazili v uredništvu »Slovenca«.

r **Obravnava** proti tržaškim republikancem se je končala v soboto. Trije so bili popolnoma oproščeni, drugi pa so bili obsojeni radi udeležitve na tajnem društvu. Obsojeni so bili: eden v globo 30 K, šest v globo 50 K, dva sta dobila po dva tedna zapora, šest po tri tedne in štirje po en mesec zapora. Radi žaljenja Veličanstva so bili vsi obtoženci oproščeni.

r **V Cerknem na Goriškem** bo 5. septembra velika slavnost, za katero vlada veliko zanimanje. Samo iz Idrije pride nekaj sto gostov. Društva, ki reflektirajo na voz od postaje Sv. Lucija - Tolmin, naj se kmalu zglase in naznanijo približno število udeležnikov. Vožnja, ki traja kaki dve uri in je zelo zanimiva, bo veljala približno 2 K za osebo.

r **Čigave so hlače**. V čistilnico za obleko v Celoven je prinesel neki mož hlače, ter prosil, da se mu jih osnaži. Pomočnik je našel v hlačnici zavitek 1500 K, o čemer se je obvestilo policijo. Kdo je lastnik hlače, se še ne ve.

r **Amnestija za vojaške begune** še traja. Opozarjamo, da je pomilostil naš cesar lani o priliki svojega jubileja tudi vojaške begunce, ki so se odtegnili naborni stavi in so odpotovali v inozemstvo. Tega pomilostjenja so deležni pa le tisti, ki so se odtegnili naborni stavi **pred 2. decembrom leta 1907**, ki so se vrnili v domovino najkasneje do 1. decembra 1909 in se do tega časa **osebno** zglasili pri **svojem** okrajnem glavarstvu. Kdor ima torej sorodnike, ki se mislijo kmalu vrniti v domovino in ki so vojaški beguni, naj jih opozori, da ne bodo nič kaznovani, če se vrnejo in zglasijo pri okrajnem glavarstvu **do 1. decembra 1909** in če so dani zgoraj obrazloženi pogoji.

r **Letošnja otava** je sicer nekoliko boljša kakor je bilo seno, vendar pa ni izpolnila upov, ki so jih gojili naši poljedelci. S košnjo so že pričeli zlasti v nižje ležečih krajih, kjer rada voda poplavlja travnike. Kakor je videti, bo tudi letos vladalo občutno pomanjkanje krme, in kmet bo le s težavo prerediti živino.

r **Prvi seli** bližnje jeseni so tu. Po nekaterih travnikih se je namreč začel pojavljati podlesek, ki navadno cvete ob času jesenskega enakonočja. Letos pa cvete že v drugi polovici meseca avgusta, kar je pač nekaj nenavadnega.

r **Uradne vesti**. Deželna sodnija v Ljubljani je dovolila razglasitev konkursa o imovini Viktorja Škerlja, trgovca v Vodmatu in na Igu. — Dne 30. septembra t. l. bo pri okrajni sodnji v Metliki dražba zemljišča s pritliklinami, in sicer: 1. zemljišče vl. št. 4 kat. občine Hrast (hiša s pritliklino) cenjeno na 3031 K 25 h, najmanjši ponudek 2020 K 84 h; 2. zemljišče

vlož. št. 366 kat. obč. Bušinja vas, cenjeno na 234 K 6 h, najmanjši ponudek 156 K 6 h; 3. zemljišče vlož. št. 4 kat. obč. Lokvica, cenjeno na 1621 K 89 h, najmanjši ponudek 1081 K 26 h; dne 24. septembra t. l. pa zemljišče vlož. št. 1298 kat. obč. Drašiči, cenjeno na 105 K, najmanjši ponudek 70 K.

Ljubljanski novičar.

Lj Gospod Hugo Turk je praznoval v ponedeljek 40letnico svoje poroke v tistem krogu svoje rodbine. Tem povodom mu je došlo iz blizu in daleč lepo število prisrčnih čestitk, katerim se pridružujemo tudi mi, ker je bil gospod Turk ves čas odločen naprednjak in se je v svojih mlajših letih letih živo zanimal in trudil za razvoj slovenske ideje.

Lj Ptice selilke so se začele poslavljati od nas. Prve so nastopile svojo dolgo pot postovke, to pa že pred dobrim tednom. Zdaj so pričele odhajati tudi druge ptice selilke. Deževna noč v ponedeljek je bila posebno kritična zanje. Razsvetljeno mesto jih je zmotilo, da so vso noč begale in križale vse premočene nad mestom, ker niso mogle najti svoji dolgi poti prave smeri. Šele ob jutranji zori so izginile proti jugu.

Lj Preselitve v Ljubljani. V zadnjem ali tretjem selilnem roku se je v Ljubljani preselilo 541 družin oziroma strank, ki so štele 1960 oseb. Priselilo se je 21 rodbin, izselilo pa 16 po večini častniških in uradniških, katere je poklic zval v druge kraje. Med priseljenci je večje število vpokojencev, ki so si izbrali Ljubljano, da si odpočijejo na večer svojega življenja. — Dasi je stavbno gibanje v Ljubljani še dokaj živahno, vendar še vedno primanjkuje takozvanih malih in srednjih stanovanj.

Lj Umrla je v Ljubljani ga. Marija Zanoška r. roj. Orehar, soproga kolarškega mojstra.

Dolenjski novičar.

d Kap je zadela dne 16. avgusta t. l. opoldne Ivana Pečavarja, posestnika pri Črmošnjicah. Zapušča ženo in šest otrok. Pokojnik je bil sicer po rodu Nemec, toda tih, miren in blag značaj.

d Premeščen je okrajni orožniški poveljnik stražmešter Franc Cvirn v Novem mestu. Na njegovo mesto je prišel začasno Dovgan, do sedaj stražmešter v Toplicah.

d Prememba posesti. Hišo gosp. Vinke Plazarja, trgovca v Radečah, sta kupila gospoda Fr. Juvaničič, mesar in M. Podlesnik, trgovca iz Radeč.

d Iz Mokronoga nam pišejo: Slavno uredništvo! Okrog Mokronoga kaže letina izborna, razun krme je vsega več nego do-

volj; vina so v ceni silno padla, ker obeta nova letina še več nego lanska. Dobra kapljica se od kmetov ponuja po 12 kr. liter. Trte so preobložene. Dal Bog, da nas ne preseneti ledeno zrnje, ki ga letos k sreči še nismo videli!

d Iz Vač pri Litiji nam pišejo: V našem trgu so bile meseca januarja t. l. občinske volitve. Od nasprotne stranke so bile priprave nele kakor prejšnja leta, ampak veliko večje, zakaj klerikalci so čutili, da je županski stolec že precej omajan. Letele so strele s prižnic na volilce in za bičevalo se je: »volite le krščanske katoliške moške«. A napredni kmet je volil po svoji volji, zato je zmagala narodno-napredna stranka v vseh treh razredih. Sedaj je bil ogenj v strehi. V nepopisnem obupu tavajoči prejšnji odbor, ki ni vedel kaj začeti, je jel poditi napredne volilce pred sodišče. Nešteto krivcev in priči je bilo pozvanih k sodišču. Posledica vsega je bila le, da so napredni kmetje izgubili mnogo za delo dragega časa. Sodišče v Litiji je spoznalo, da volilci niso storili nikakega prestopka, ampak da so hoteli le marljive moške, ki naj jih zastopajo, spraviti v občinski odbor. Ta izid pa gotovim osebam ni zadostoval, skovali so pritožbo na višjo inštanco, a tudi tu jim ni steklo po sreči. Navedli so različne laži in natolcevanja ter hoteli s tem ugonobiti za narod in kmeta najpožrtovalnejše moške, kakor je n. pr. naš nad vse priljubljeni nadučitelj Janko Blaganje. Dne 5. t. m. se je vršila volitev obč. starešinstva, pri kateri je bil sogalsno izvoljen za župana vrli naprednjak gostilničar in posestnik Anton Zarnik, trije napredni svetovalci in eden nasprotnik. Ako bi volilci povsodi tako nevstrašeno nastopali, kakor so v vaški občini, bi bila kmalu iztrebljena klerikalna nadvlada.

d Iz Loga pri Litiji nam pišejo: Malokdaj se sliši kaj novega iz naše vasi, ker smo potrpežljivi in se ne pritožujemo za vsako malenkost, ampak pretirana nadležnost čukarije spravila nas je do tega. V Šmartnem pri Litiji prirede »čuki« neko veselico in zato beračijo in nadlegujejo ljudi Marijine device in devičarje, da se vse pritožuje. Tako so se spravili 22. t. m. na Log in Št. Jur ter beračili pšenico, posodo, sploh kar jim kdo da; najraje seveda so jemali denar in kuretnino, s katero bodo lahko lačne čuke napasli. Kmetje so radi te nadležnosti silno nevoljni in pravijo: kako je to, da čuki sami s svojimi sredstvi ne morejo prirediti veselice, a »Sokoli« to lahko store, ne da bi jim bilo potreba hoditi beračit na kmete po pšenico za »veselico«. No, pa ni nič čudnega to beračenje. Čukovski predsednik se na to razume prav dobro. Zakaj bi se čuki sami ne lotili tega koristnega posla? Kmetje so beračem v obraz pravili, da jim ne dajo nič, češ, da »Sokolom« ni bilo nikdar treba nič dati, ko so priredili veselico z imenitno telovadbo. Toda nadležneži

se le niso dali odpraviti. Jeli so kmetom obetati nebesa in vse najboljše po smrti, samo če dajo kaj za veselico. Nato je neka preprosta kmetica pripomnila: »Hvala bogu, sedaj pa se bodo že po veselicah kupovala nebesa«. — Pod takšnimi pogoji mora naše ljudstvo spregledati, kam ga vodijo klerikalci. Le naj delajo tudi v bodoče tako z ljudstvom, pa bodo kmalu vojskovodje brez armade.

d Ogenj v Sodražici. V kratkem času je 17. avgusta popoldan nastal že drugi požar na parni žagi gosp. J. Oberstarja. Prvič je gorelo 10. julija. Nevarnost je bila velika nele za tega posestnika, — temveč za ves trg. Gasilci so bili s prvo brizgalno že v 6 minutah na mestu, drugi pa takoj za tem. Tudi podobčina Zamostec je takoj poslala svojo brizgalno pod vodstvom gosp. K. Pakiža iz Podgore k ognju, vendar ji ni bilo treba več stopiti v akcijo — ker je bil požar že udušen. Bodi pa pri tej priliki še enkrat ponovljena prošnja za prispevke, da poravnamo račun za novo brizgalno. Vsak dar se hvaležno sprejme. Gosp. dr. Ivan Lavrenčič je podaril 20 K v ta namen.

d Požar v Št. Jurju pri Mirni peči je uničil 16. t. m. Ivanu Cesarju hišo, hlev, svinjak, skedenj in kozolec ter so zgoreli 4 prašiči, dva vola in ena krava in 2 teleti. Škode ima Cesar okoli 11.400 K. Zavarovan je bil pri banki »Slavijski« za 1100 kron. — Ivanu Klinču je zgorela hiša, hlev, svinjak in skedenj, ter znaša škoda okoli 6000 K. Zavarovan je bil pri isti banki za 800 K. — Alojziju Puglju je zgorela hiša s hlevom. Škode je 4500 K. Zavarovan je bil pri isti banki za 300 K. — Nadaljni požar je ustavila mirnopoška požarna bramba. Zanetili so baje otroci Cesarjevi in Pugljevi.

d Požar v Srednjem Grčevju pri Novem mestu. Dne 16. t. m. ob 4. zjutraj je začela goreti zidnica Ant. Bečeleta. Škoda je čisto majhna, ker so ogenj brž pogasili. Zažgala je najbrže hudobna roka. Zaprlji so Marijo Dragano.

d Dr. Marinko je vpokojen s 1. avgustom. Podučeval je na novomeški gimnaziji verouk 26 let. V prvih letih se je sam življenja veselil, v zadnjih letih ga je vsled pritiska od zgoraj drugim grenil.

d Premeščen je avskultant Fr. Triller iz Novega mesta v Celje, od koder je bil prišel v Novo mesto.

d Z zvonika je padla v Spodnji Straži dne 20. t. m. popoldne Sletna Terezija Kramaršič. Amalija Šetina je bila šla namreč v zvonik zvoniti, Kramaršič pa je lezla menda za njo, padla s stopnic in obležala nezavestna. Iz desnega ušesa so pri tekli možgani, vendar še živi. — Ali je vredno zvonjenje človeškega življenja?

d Olepševalno društvo v Novem mestu je dalo pešpoti po gozdih nad kolodvorom popraviti in s peskom posuti. Priporočamo te lepe pešpoti javni — snagi.

d Prvi tržni dan v Kandiji je bil dne 19. avgusta t. l. Dobile so se vse kuhinjske potrebščine. Kandija zelo napreduje.

d Nesreča. Dne 18. avgusta je povozil Recljev hlapec pred mostom v Kandiji dveletnega sinčka peka Vovka. Konj je zadel otroka s kopitom na glavo in ga tako poškodoval, da se že dva dni ne zaveda. Če je izstopila kri v možgane, baje ne bo rešitve za otroka. Pravijo, da je vozil voznik v korak in se je otrok zaletel pod voz. Krivda zadene torej starše, ki niso pazili na otroka.

d Podsulo je dne 14. t. m. 15letno Karolino Zagorc. Grabila je pesek nad Borčevim v jami, ki je več kot pet metrov daleč in navzdol izpodkopana in za življenje skrajno nevarna. Naenkrat se je odtrgalo na stropu jame za kakih pet vozov peska in jo je podsulo. Brat in sestra sta tekla pol ure daleč na dom v Petane po pomoč. Ko so jo izkopali, je bila že mrtva. Okrajno glavarstvo naj bi dalo to jamo ali zapreti, ali pa pravilno z lesom podpreti.

d Hiša gospoda železniškega mojstra pod kapiteljskim hribom pri kolodvoru je dozidana in so jo že od zunaj ometali.

d Izpustili so kočevske tolovaje proti majhni varščini iz zapora okrožnega sodišča v Novem mestu. V Ljubljani pa celo hudo bolnih demonstrantov, ki so bili radi malenkostnih stvari zaprti, niso izpustili.

d Ponesrečena tatvina. V Metliki so zasačili dne 7. avgusta ponoči okoli 55 let starega Jureta Čuleka iz Bobnarice na podu Martina Moleka iz Metlike, ko je ravno deval pravkar omlateno pšenico na neko rjuho. S seboj je imel tudi več vreč in vrvic. Zasačila sta ga Molek in Vincenc Kompare ter ga oddala orožnikom.

d Pobegnil je Josip Levičar, urar v Krškem. Vzel je s seboj tudi nekaj v popravilo izročenih mu ur, oziroma skupeček za te ure.

d Orjaško solnčnico (helianthus) ima na svojem vrtu v Št. Jerneju na Dolenjskem gospod Ivan Hrovat. Steblo je debelo, kakor najmočnejša moška roka in blizu 4 in pol metra visoko. V tem sorazmerju je tudi listje in cvet te solnčnice, ki ji ni kmalu enake na Kranjskem. Cvet je dokaj večji, kakor navadno rešeto.

d Ukažljen tat je Karol Lavrič iz Ljubljane. Začetkom julija se je klatil okoli Mokronoga in pobiral v različnih cerkvah s šibico, namazano s tičjim lepom, denar iz cerkvenih pušic. Tudi na Žalostni gori in na Trebelnem je pokradel denar iz pušic. Izdal se je s tem, da je plačeval zapitke z vinarskimi in dvavinarskimi novci, ki se jih je še držal lep, in s tem, da je vrgel od sebe denarnico, ki se je držal znotraj še tičji lep. Da bi si dal drugačno zunanje lice, je prosil za obleko in za časnike, češ da je zelo ukažljen in da zelo rad prebira časnike. Najbrže pa je hotel iz časnikov le izvedeti, če so prišli kakemu njegovih zločinov na sled in če ga

oblasti zasledujejo. V Lavrenčičevi družbi so videli tudi zloglasnega tatu Janeza Hineka.

d Poneveril je Domeniko Gallina trgovcu E. K. v Novem mestu blizu 400 K. Jemal je pri njem živila za opekarje, potem pa ga je vzela noč, ne da bi bil poravnal dolg, ki ga je bil napravil pod imenom Konciti. Želeti je, da bi oblasti zasabile goljufivega polentarja. Dobra bi bila uredba, da bi moral vsak polentar, ki išče dela pri nas, položiti pri vstopu v Avstrijo par sto kron kavcije, ker se zelo pogostoma dogaja, da taki polentarji odneso tuj denar in tuje imetje, ali pa vse zapravijo, tako da jih mora avstrijska oblast po odgonu spraviti do meje. Pravi prefrigani polentarji pošljejo po nakaznici zadji vinar domu, potem se pa dajo odpraviti po odgonu do meje. Tako prisilijo avstrijsko državno oblast, da jim plača voznino do meje.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Viča nad Ljubljano.

g Zahvala. Vsem onim tristo posestnikom in rodbinskim očetom, ki so se podpisali za g. Žirovnika, naša zahvala. Pokazali ste s tem ne samo, da ga cenite kot moža in vzgojitelja, ampak tudi, da ste samostojni ljudje, ki mislijo s svojimi možgani in ne s tujimi.

g Zakaj so g. Žirovnika premestili? Pravijo, da iz službenih ozir, češ, da ga v Borovnici potrebujejo. Dobro, toda ali ga pri nas morebiti ne potrebujemo? Ali je morebiti za nas dobra kaka mevža, ki bo z vsem zadovoljna, kar mu bo župnik naklonil? Iz podpisov na prošnji je razvidno, da je večina posestnikov za to, da ostane g. Žirovnik tukaj, ki je naš dobrotnik. C. kr. deželni šolski svet pa je vendar ta ljudski glas zavrgel. Ljudstvo je govorilo, toda njegova volja nima danes nobene veljave, ker ima vso oblast v rokah par mogočnih duhovnikov. Tem pa je bil g. Žirovnik trn v peti.

g Zakaj jim je bil g. Žirovnik na poti? To je razvidno iz sledečega. Ranjki naš rojak Bitenc zapustil je za šentviško šolo kaj lepo ustanovo 80.000 gld. S tako ustanovo se ne more postavljati nobena vas na Kranjskem. S pomočjo te ustanove imel bi lahko Št. Vid krasno šolo in ne samo ljudsko, ampak tudi meščansko šolo s kmetijskim in trgovskim značajem. Naši otroci, katerih je čez 500 v šolanih, bi se lahko doma veliko za življenje koristnega naučili. Naredilo se pa ni do danes nič, otroci morajo pohajati v temne, mokrotne in smradljive šolske prostore, ena šolska kajžica je pa taka, da se jim lahko nad glavami zruši. Kakor se čuje, pa se navzlic temu namerava Bitečeva ustanova kar na tihem podariti nikdar sitim škofovskim zavodom. Dokler je g. Žirovnik v Šent

Vidu, vedo, da bi ne šlo z njihovo namero tako lahko, zato pa mora v Borovnico.

g Kaj imamo Šentvidčani od škofovih zavodov? Dobička nobenega, samo nadlego. Mislili smo, da bodo od nas kmetov jemali mleko itd. Toda oni izdelujejo vse sami: mleko, kruh, perejo sami, najraje bi še nam kaj prodali in res že prodajajo po Šent Vidu mleko in zelenjavo. Bog ve, če plačajo kaj davka? Zdaj jim daje en mesar meso, vendar se že govori, da bodo sami klali, potem bodo imeli gotovo tudi mesnico ter bodo meso prodajali kakor zdaj mleko in zelenjavo.

g Povečali so zavode za veliko novo poslopje. Kje bodo dobili težkih tisočakov za take drage stavbe, nas nič ne briga, da le nam ne pobašejo Bitenčevih 80.000 gld. Zanimati nas pa mora, odkod bodo napeljali vodo v novo poslopje. Št. Vid je dandanes že precej reven na vodi ravno zato, ker je je veliko v zavode napeljane. Bati se je, da bodo Klanfar, zavodi in župnik še to vodo vzeli, kolikor je še je. Pri župnišču je javen, vsakomur pristopen vodnjak. Pri vodnjaku je bila tudi streha, ki jo je pa dal župnik podreti. Te pravice pa ni imel, ker smo mi za njo plačali. Možje, ki imate usmiljeno srce za revno ljudstvo, zahtevajte, da to streho na lastne stroške nazaj napravi. Saj pravijo, da je župnik bogat. Začel je pa ljudi tudi od vode odganjati, tako je zapodil n. pr. Božičevo dekle, dasi mu je mati par dni poprej izročila volilno pooblastilo. Zato se je upravičeno bati, da bodo s tem studentem tako napravili, kakor z drugimi, potem pa ne bo studenec več javen, ampak zaseben. Ob času suše pa hajd kmetica s perilom na Savo, kmet pa s sodom po vodo za družino in živino. Ako nas torej pride kdo nago-varjat, da odstopimo še ta javen vodnjak, tedaj ga zavrnilo, naj si zavodi le sami napravijo vodnjake, naše vode pa več ne damo, kajti je imamo sami premalo.

g Šentviški »Sokol« se lepo razvija. Njegov prvi javni nastop je bil tako časten, da je nasprotnikom kar sapo zaprl. Zdaj je pristopilo zopet 10 novih članov domačinov. Starši, ali ste videli, kaki junaki so to, kako krepke njih postave in mišice? Kdor hoče, da bo njegov sin telesno in duševno krepak, uljuden in spodoben človek, naj ga dá k Sokolom.

g »Slovenski Dom«, naše napredno kmetško glasilo, naj vsakdo naroči. Do konca leta stane 1 K, torej svoto, ki jo vsakdo lahko utrpí. Zato boste večkrat čitali novice in zanimivosti tudi iz našega kraja, tu bomo krepko branili naše kmetške pravice proti vsakomur. Kdor je tedaj samostojnega mišljenja, naroči se naj nemudoma na »Slovenski Dom«.

**Vsak napredni Slovenec bo
ročnik „Slovenskega doma!“**

g Iz Zgor. Brnika. Strojna zadruga, ki so jo ustanovili letošnjo pomlad, je pričela s svojim delovanjem ob sedanji mlatvi. Nabavila si je motor na bencin z močjo šestih konjskih sil; mlatilnico, katera obenem reta, trese slamo, čisti žito (pajklja) in v vreče spravlja (z elevatorjem); slamoreznico in cirkularno žago. Člani se pridno oglašajo po Zgor. in Spod. Brniku, Cerkljah, Velesovem itd. Kakor se vidi, bode dovelj zaslužka, a glavni namen ji je, da imajo člani od nje kar največ koristi, ob delavskem pomanjkanju in mizeriji, da se dela kar moč hitro opravi.

g Z Gorenjskega. V gospodarskem oziru Gorenjci napredujejo. Samo letošnje leto so si nabavili zadrugnim potom štiri nove bencinske motorje, namreč v Št. Vidu nad Ljubljano, Skaručini, Dobračevi in Zgor. Brniku. Tako je prav, v lastni pomoči je rešitev. Posnemajte še drugod!

g Iz Cerkelj. Tu je eden ruskih mladeničev Aleksij Vorobjev, katerih je več poslalo društvo »Ruskoje zerno« v naše kraje, da se privadijo obdelovanju zemlje in našega kmetijstva. V Rusiji namreč imajo še neizmerne poljane pustega, neobdelanega, oziroma prav slabo obdelanega sveta, ki prinaša jako pičle dohodke. Ti mladeniči bodo v Rusiji, ko se povrnejo, upeljali one praktične poiskuse, ki si jih pridobijo pri nas. Aleksij Vorobjev stanuje pri ljubljanskem gospodu županu in poslancu Iv. Hribarju. Praktično pa dela na posamnih kmetijah, pri mlekarški zadrugi se vadi v mlekarstvu in napravi surovega masla, a pri strojni zadrugi pa ravnanja s stroji. Mladenič je prav inteligenten in pripraven, kateremu naši kraji prav ugajajo.

g Okrog Št. Jurja je vse razkopano, ker se gradi vodovod za mesto Kranj in 14 okoliških vasi. Kmalu prično s kopanjem proti vasem Voklo in Vogljam.

g Iz Železnikov. »Sokolova« javna telovadba je dobro vspela kljub dežju in nasprotni agitaciji. Naš župnik je postavil litanije na četrto uro, dasi so drugače vedno ob treh, samo da bi nagajal, ker je bil ob štirih tudi začetek javne telovadbe. A »Sokoli« so bili pametnejši in so začeli s telovadbo še le po litanijah. Če tudi je zelo nagajal dež in se ni vse moglo tako izvršiti, kakor je bilo namenjeno, vendar so telovadeci pokazali, da se pridno uče in da imajo zmožnost. Gledalci so burno pozdravljali vaje, posebno pa nastop loškega »Sokola«. Po telovadbi so bili hitro zasedeni vsi prostori Thalerjeve gostilne, posebno v salonu se je začelo veselo vrvenje. Pri telovadbi in veselici je svirala kroparska godba, ki se je častno držala. Splošno se je videlo, da ima »Sokol« mnogo prijateljev med Železnikarji, pa tudi med kmečkim ljudstvom, dasi so ga po krivici razupili za brezversko društvo. Do predkratkim so klerikalci puščali Sokole pri miru, odkar pa so jeli snovati »čukar-

ska« društva, blatijo in obrekujejo dan na dan »Sokole«. A čudno, čim bolj jih napadajo, temveč jih je. — Dopoldne istega dne je bil pri nas tudi klerikalni shod, na katerem so govorili Krek, Demšar, Jare in menda Korošec. Krek je posebno upil na domače nasprotnike in jih napadal tudi osebno. Posebno se je zaganjal v mesarja Košmelja, ki je baje premalo ponujal za neko goved Prtovčanu Lukovtu, pri katerem ima Krek poleti »jerperge«. Tudi Dražgošane si je privoščil, ker so tako predrzni, da se ne puste pod nogami valjati njegovemu prijatelju župniku Pfajfarju. Poslušalce je res nekoliko nahujskal, a trajnega uspeha ni dosegel. G. Košmelja spoštujejo in ga bodo spoštovali še naprej vsi, ki ga poznajo, kajti on je mož poštenjak, ki se je tudi vedno trudil za povzdigo našega trga. Dražgošani in drugi kmetje selške doline, ki niso po Krekovem okusu, pa tudi niso otroci, ki bi se bali, če jih Krek ozmerja, če mu jih kdo zatoži. Kmetje se morajo sami truditi za svoj kruh, zato si tudi ne puste od nikogar zapovedovati v rečeh, v katerih imajo prosto odločitev, tudi od Kreka ne. Našemu župniku pa kličemo še enkrat: vsaka sila do vremena! Ne mislite, da nas boste ustrašili z rjoventjem na prižnici in zmerjanjem po »Domoljubu«. Ne razburjajte ljudskih strastij, da se ne obrnejo proti vam! Z nami je še vsak župnik lahko izhajal, če je le hotel. Kdor je pa preveč rogovilil, je pa moral še vsak pobrati kopita. Glejte, da se ne zgodi to tudi Vam. Vi gospodarite v cerkvi, tam Vam pustimo prosto roko, naše stvari pa pustite nam, ker jih lahko opravimo brez Vaših vsiljivih nasvetov in zabavljanj.

Uboj. Iz Žabnice se nam piše: V nedeljo 15. t. m. okrog 5. zjutraj se je izvršil v vasi Forme pri Žabnici grozen uboj. Gostaška fant Juri Triler in Martin Lužan sta šla vasovat in izzivat fante k Sv. Duha, ki so ju pa pognali v beg in podili do Form. Tu izruje Triler kol pri nekem drevesu ter udari z njim fanta Beta od Sv. Duha po glavi, da se je takoj zvrnil na tla, vendar se je kmalu pobral ter stekel za tovarišem, ki je že prej zbežal. Sedaj je silil Triler Lužana, da bi stekla za bežečima, kar pa ta ni hotel storiti. To Trilerja tako ujezi, da rekoč: »Če nočeš, bom pa tebe,« treščil Lužana tako silno, da je takoj ležal pod cesto, na kar je še na tleh ležečega tolkel s kolom po glavi, da je Lužan kmalu izdihnil. Pa še ni bilo konca. Zverinski fant je že mrtvega obdeloval s kolom s tako silo, da mu je zdrobil vso črepinjo in so mu možgani ven pogledali. Bilo ga je grozno videti. Vsega krvavega so prepegljali v mrtvašnico v Žabnico. Po Trilerja so kmalu nato prišli orožniki, ki jim je pa zapazivši jih, pobegnili v gozd. Pozneje pa se je sam podal v zapor. Fant je šele 17 let star, sirov in divji, da mu niso zastonj nadeli imena »ta divji Juri«. Da je postal tak, je veliko kriva vzgoja njegove mate-

re p. d. »ta puklaste Mice«. — Da se ne bode vsled tega dogodka žabniškim fantom pripisovalo, da so sirovi, moramo izjaviti, da je ubijalec Triler doma iz Šutne, katera vas je v moralnem oziru najslabša v fari. Žabnica pa, ki je bila nekdanj gled pretepanja tako razupita, je v teku časa tako napredovala, da je glede omike lahko za vzgled sosednim vasem.

Notranjski novičar.

n Josip Dekleva †. Po dolgem bolehanju je v torek ponoči v »Leoninum« v Ljubljani umrl znani rodoljub, gospod Josip Dekleva iz Postojne, star šele 55 let. Pokojnik je bil več let župan postojnski in načelnik cestnega odbora ter si za Postojno in njen okraj pridobil mnogo zaslug, je bil ljubeznjiv družabnik, značajan in dobrosrčen ter neomahljivo zvest pristaš narodno - napredne stranke. Užival je simpatije in spoštovanje vseh, ki so ga poznali. Bodi mu blag spomin!

n Daleč smo prišli. Z Vrhnike nam pišejo: Kakor je znano, je naš župan zdravnik dr. Marolt. Pred leti je bil še naprednjak, potem pa se je počasi levil, dokler ni postal klerikalec. Značaj torej naš župan ni. Če pa bi še kdo dvomil o značajnosti in narodni zavednosti župana dr. Marolta, naj si ogleda nekoliko поблиže njegovo rodbino, ki je popolnoma nemškutarska. Njegova nedoletna hčerka na primer kaj rada popeva vsenemško izzivalno pesem »Die Wacht am Rhein«. — Lepo vzgaja, kakor je videti, klerikalni vrhniški župan svoje otroke! Daleč smo prišli, da je tak mož še vedno župan na slovenski Vrhniki!

n Rusi v Postojni. Pretekli teden je prišlo k nam 40 ruskih učiteljev in učiteljic pod vodstvom profesorja Petrova, da si ogledajo našo svetovnoznano jamo. Jamska komisija jim je vstopnino znižala na polovico. Ruski gostje so bili od podzemskih krasot naravnost očarani in so izjavili, da si tako čarobne jame niso predstavljali, dasi so čitali o njej mnogo čudovitega.

n Gasilno društvo v Vipavi priredi svoj običajni plesni venček dne 8. septembra t. l. na grajščinskem dvorišču. Pri plesu svira narodna godba iz Nabrežine.

n »Sokol« v Ilirski Bistrici je v nedeljo razvil svojo zastavo. Kumovala je zastavi županja gospa Ela Domladiševa. Slavnosti se je vdeležilo okrog 380 Sokolov in sokolskega naraščaja ter velika množica drugega ljudstva. Na slavnost so prihiteli tudi hrvaški »Sokoli« iz Voloske, Bakra, Sušaka, Zameta in celo iz Suhega polja v Slavoniji. Pri razvitju zastave sta med drugimi govorila tržaški drž. poslanec dr. Rybář in starosta vološkega »Sokola« dr. Pošćić. Slavnost je nadvse krasno vspela. Podrobnejše poročilo priobčimo prihodnjič.

n Iz šolske službe. Krajni šolski svet v Postojni je imenoval učiteljskega kandidata Josipa Goriškega za suplenta na meščanski šoli v Postojni.

n Požar. Iz Št. Petra na Krasu se nam poroča: Dne 22. avgusta, v nedeljo popoldne, nastal je požar v vasi Trnje. Pričelo je goreti neko pod cerkvijo s slamo krito poslopje. Ljudje, ki so bili v cerkvi pri popoldanskem cerkvenem opravilu, prihiteli so na pomoč in tudi srečno rešili v bližini stoječe in s slamo krite hiše. Pihal pa je precej močan veter, ki je zanesel nekaj isker na veliko daljavo v sredi vasi na gospodarska poslopja, krita s slamo in tako je v kakih desetih minutah nastal **velikanski požar**, kajti poslopja so bila napolnjena s senom in snopovjem, kakor tudi z žitom in slamo. Bati se je bilo, da postane vsa velika, nekoliko v dolini ležeča vas Trnje, žrtev ognja. V naglici je prihitelo gasilno društvo iz Št. Petra z gasilnim orodjem pod načelstvom gosp. P. Želeta na kraj nesreče na pomoč. Prišla je pa tudi požarna bramba z nepričakovano hitrostjo iz Slavine, in prišli so tudi hrabri Zagorci še o pravem času v Trnje. Pri tem požaru smo imeli priliko opazovati, kaka dobrota so gasilna društva z dobrim gasilnim orodjem. Pohvaliti se morajo pa tudi domača dekleta, kakor tudi dekleta iz sosendih vasi, ki so srčno in neustrašeno nosile po lestvicah polne škafe vode. Orožništvo iz Št. Petra in Zagorja, kakor tudi gosp. župan so opravljali pri tem požaru zvesto svojo dolžnost. Ogenj je uničil 7 gospodarskih poslopij in dve hiši s senom, snopovjem, žitom in salmo. Živino so rešili, le 6 prašičev je ogenj uničil. Poslopja so menda vsa zavarovana, pa le za malo vsoto. Pogoreli so pomoči potrebni.

Po svetu.

p Pobožna Angležinja. Mlada Angležinja je prišla v Oberammergau, kjer predstavljajo svetovnoznane pasijonske igre in je na vsak način hotela stanovati pri kakem »igralcu«. Najprej so ji ponudili stanovanje pri predstavitelju Kajfeža, ona pa je to odklonila, češ, da hoče stanovati samo pri kakem »prijatelju Kristusovem«. Iz tega vzroka je tudi odklonila stanovanje pri »Herodu« in pri »vel. duhovnu«. Nato so ji ponudili stanovanje kar naravnost pri predstavitelju Krista; pa tudi to ni bilo prav. »Ne, tja ne smem,« je rekla in je pobožno zavijala oči. »Tega nisem vredna. Zadostuje mi kak apostol.« Dali so ji torej stanovanje pri enem od apostolov. Prvo noč je izborna spala in ko je drugo jutro videla svojega gostitelja, ga vpraša, katerega apostola predstavlja. »Judeža Iškarijota«, je bil odgovor. Angležinja je groze in strahu kar omedlela, še tisti dan je pobrala svojo prtljago in ni je bilo več v Oberammergau.

p **Pohotnež.** Pri pekovskem mojstru Morieu D. (morda Deutsch?) v Varaždinu je služila 12letna Vekoslava Horvat. Staremu pohotnežu se je dopadlo mlado dekletce, ki ga je dlje časa zlorabljal. Vsled pekovihi groženj si dekletce ni upalo ničesar povedati svoji materi. Slednjič je prišel nesramnežu na sled postrežček J. Koren, ki je peka ovadil. Mati, ki je vdova, zahteva 2000 K za izgubljeno čast svoje hčere.

p **Nemška kultura.** V Esenu na Nemškem sta napeljala dva rudarja spečemu tovarišu cev v život, toda ne pri ustih. Nato sta spustila po cevi v život stisnjene zrak, ki mu je razgnal vsa čeva, da so popokala. Nesrečnik je kmalu na to umrl v neizrečenih bolečinah. Taka je nemška kultura.

p **Grozna eksplozija.** Dne 23. t. m. se je v mestni plinarni v Ženevi pripetila silna eksplozija. En kilometer na okoli so bile razbite vse šipe. Izpod razvalin so spravili sedem mrličev in 15 ranjencev, ki so grozno razmesarjeni. Vzrok eksplozije ni znan. Poslopje je popolnoma razdejano.

Ameriške novice.

a **Smrtna kosa.** V Lorainu v državi Ohio je umrla Ana Justin, doma iz Tustanja pri Moravčah. Zapustila je moža, tri hčere in sina. Otroci so vsi preskrbljeni. — V Glenwood Springsu je umrl Josip Fric, doma iz Dolnjih Pogorel pri Starem trgu, okraj Črnomelj. Pokojnik je zapustil mlado ženo s 6 tednov starim sinkom. — Srčna kap je zadela Marijo Mihelič v Soudanu. Šla je zdrava spat, opolnoči pa je bila že mrtva. Doma je bila iz Semiča na Dolenjskem. — Skala je ubila v rudniku pri Winter Quartesu Ivana Kuharja, ki je bil doma z Brezovega rebra pri Semiču. Za njim žaluje žena in petero otrok. — Umrl je v Jolietu Jožef Bučar, doma nekje blizu Kočevja. Bil je že 21 let v Ameriki.

a **Odposlanec »Družbe sv. Mohorja«** župnik Juri Trunk s Koroškega se je mudil tri mesece med ameriškimi Slovenci. Nabiral je člane za družbo ter proučeval razmere, v katerih žive Slovenci v Ameriki. O svojem potovanju bo pisal v Mohorjeve knjige.

a **Slovenska svobodna podporna zveza** se bo od slej imenovala »Slovenska narodna podporna zveza«. Predsednik te zveze je Anton Mladič.

a **Nova slovenska šola.** Rojaki v Brockwayju v Minesoti so si ustanovili svojo šolo. Lepo, moderno poslopje je pravkar dograjeno.

a **Dramatični klub** imajo Slovenci v La Salle. Ta klub prireja po zimi redne dramatične predstave. Odslej bodo dobivali igre iz Ljubljane; ker so oder pove-

čali, bodo namreč lahko predstavljali tudi večje igre.

a **Mlekarno** so Slovenci ustanovili v Brockwayju. Mlekarna izvrstno uspeva. Vodi jo France Hudovernik.

Književnost.

k **Engelbert Gangl:** Zbrani spisi za mladino. Prvi zvezek. Pripovedni spisi. Last in založba »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«. Cena 1 K, s pošto 16 v več. Poleg posvetila obsega knjižica 14 povestie, kratke so a mične in jedrnate ter pisane v lepem jeziku. — Knjižica, ki bo mladini gotovo v pouk in zabavo, je okrašena z mnogimi lepimi ilustracijami.

J. Blasnikova »Velika Pratika« za l. 1910 je že izšla. Že čez sto let prihaja ta stara znanka v vsako slovensko kmečko hišo, zato ni čuda, da se je povsod tako priljubila. Letos se je njen poučni in zabavni del še razširil in prinaša poleg važnejših novic, ki so se med letom prigodile, obsežni popis krvavih dogodkov na Balkanu in grozni potres v Južni Italiji. V poučnem delu je opisano, kdo sme sejmariti in kakšno blago se sme na sejmihi prodajati, kako se spozna nevarno bolezen škrlatice, da se je lahko obvaruje. Našemu kmetovalcu bo prav dobro došel obširen popis umetnih gnojil, njih hranjenje in raba, kajti umetno gnojenje se je dandanes že povsod udomačilo, ker gleda vsak poljedelec na to, da zviša in poboljša svoje pridelke. Poleg tega so v »Pratiki« navedeni tudi prvi pripomočki v nezgodah, kako se kri ustavi, pomoč pri opeklinah, zastrupljanje, zmrznenje itd. »Velika Pratika« ima sedem lepih slik in zemljevid Bosne in Hercegovine in njenih sosednih dežel. Stane samo 24 vinarjev in se dobi povsod ali se pa naroči v tiskarni J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Kako je Janez ohranil sadovnjak pred gosenicami?

Solnce se je že nagibalo k zatonu.

Pospešil sem korake, da pridem domov še za dne.

Skozi Gabrovo, našo sosednjo vas, sem hitel, ne da bi se kje ustavil.

Dospel sem do križa ob razpotju. Tu sem našel družbo znancev, ki so se živahno razgovarjali o letini in o svojih križih in težavah.

Nisem mogel mimo njih, ne da bi se ustavil in ne da bi jih pozdravil.

»Dober večer, prijatelj!« sem jim zaklical ter podal vsakemu roko, »no, kako je, kako?«

»Hvala bogu, bo že,« so mi odgovorili vsi.

»A kako kaže letina?« sem jih vprašal.

»Hvala bogu, dobro. Samo sadja ne bo,« je tožil Martničev France. »Niti ena hruška ali jabolko ni ostalo na drevesu.«

»A kako to?« sem začudeno vprašal, »v naši vasi pa je sadje ravno letos bogato obrodilo.«

»O, tudi pri nas je sadje cvetelo, da ga je bilo veselje pogledati. Toda, priplazile so se od nekod gosenice in so uničile vse,« je razlagal France.

»Ali niste proti gosenicam ničesar storili?« sem povprašal.

»Kaj boš storil, je pač božja volja. Otresli smo jih z dreves, a one so zopet splezale nanje, čeprav smo jih mnogo pošteptali. Z bogom vojskovati se pač ne moreš.«

»To pa že ni tako,« je pripomnil Kolarjev Martin. »Tudi gosenice se je lahko ubraniti in se ni treba zato vojskovati z bogom. Poglejte Janeza Nagodeta, ki ima hišo in sadovnjak tam - le na onem griču, zakaj pa je ta ubranil svoja sadna drevesa pred požrešnimi gosenicami?«

Radovedni smo bili, kako je Janez zatrl goseniško zalego, zato smo prosili Martina, naj nam pove nam neznano Janezovo sredstvo proti gosenicami.

In Martin je jel pripovedovati:

»Janez ima lep sadni vrt, saj ga vidiš tam na griču, ki ga obseva sedaj zapačajoče solnce.«

Pred leti mu je sadje cvetelo, da se mu je srce smejalo. Pričakoval je bogate jeseni. Ko je končal delo na polju, je bil do večera na vrtu ter marljivo delal. Snažil je drevje, rezal suhe vejice, sploh storil vse, da bi sadje bogato obrodilo. Naenkrat so se pojavile na drevju gosenice. Janez je bil zjutraj in zvečer na vrtu, da zatregolazen. Delal je tako, kakor vsi njegovi sosedje. Otresal je drevje, da so gosenice popadale na tla. A to je malo pomagalo. Čez dva tri dni je bilo na drevju več gosenic, kakor jih je bilo poprej.

Nekega večera je slučajno dobil v roke knjigo, ki je govorila o umetnem kmetijstvu. Jel je listati knjigo in kdo popiše njegovo veselje, ko je našel na poglavje »Kako se drevje obrani gosenice?« Hlastno je prečital to poglavje. Tu je stalo črno na belem: »Drevesno deblo je treba krog in krog oviti z malo volne. Nato se drevo otrese, da gosenice popadajo z njega. Gosenice seveda skušajo splezati nazaj na drevo, toda ne morejo preko volne. Takrat jih naj gospodar postrže v kako posodo in utopi ali pa pomeče na ogenj.«

Drugi dan je Janez poskusil to sredstvo, ki ga je čital v knjigi.

In res, sredstvo je bilo dobro: v par dneh ni bilo na drevju niti ene gosenice več in sadje je tisto jesen obrodilo tako bogato, ko še ni nikoli prejelo.

Tako je pripovedoval Martin.

Na zemljo je jel že padati mrak in razšli smo se.

Drugo jesen je prilika nanesla, da sem šel mimo sadnega vrta Martinčevega Franceta.

Obstal sem in se čudil, zakaj drevje se je šibilo prekrasne in obilne sadja.

gd Stanje letine na Primorskem. Poljedelsko ministrstvo je objavilo to - le poročilo o stanju letine sredi meseca avgusta na Primorskem. Pridelek žita je srednje dober. Ječmen je dober in se ga je pridelalo še precej. Koruza kaže v Istri dobro, ravno tako tudi po nekaterih kraških občinah. Zgodnjega krompirja se je pridelalo mnogo in prav dobro kaže tudi kasni krompir. Druga košnja detelje ni bila dobra. Pridelek otave ne bode preveč obilen. Vremenske razmere v prvi polovici meseca julija so jako slabo vplivale na trtni pridelek; po raznih krajih so nastale trtne bolezni in ponekod ne bodo pridelali nití polovice vina, kakor so se nadejali. Ponekod obeta biti pa vendar le prav dobra vinska letina. V Istri kaže isto tako dobra letina. — Na Goriškem se je pridelalo mnogo zgodnjega sadja; tudi jabolk in orehov bode mnogo. Kostanj obeta dobro posebno glede množine. Tudi mandeljni so dobro obrodili, posebno po Istri. Oljki je škodovala suša; vzlic temu se vendar le smatra njen pridelek kot dober.

gd Peronospora. Peronospora bode letos napravila mnogo škode tudi pri nas, posebno pa na Vipavskem in v Brdih, manj pa na Krasu. Razun peronospere se je prikazala na jagodah še neka druga bolezen. Jagode so začele namreč pokati in se sušiti. Hujše pa kot pri nas je peronospora na Ogrskem, Nižjeavstrijskem in Štajerskem škodila. Vinska letina v imenovanih deželah ne kaže dobro. Vinogradniki niso namreč letos tam škropili, ker so se nadejali, da ne bode peronospere, kakor je ni bilo v prejšnjih dveh letih. To dokazuje, da je škropljenje brezpogojno potrebno in da se prej ali slej kesa oni, ki je opusti.

LISTEK.

Zaarana nevesta.

(Dalje.)

V nedeljo popoldne nato se je Krč počesal z umazanim glavnikom, kar je storil sicer samo o velikih praznikih, oblekel zelen žametast lajbič s koščenimi belimi gumbi ter si nadel nikelnasto uro z žlajdrasto verigo, na kateri je visel tolar-križev. Klobuk je pomaknil na desno uho, pogledal se še enkrat samozavestno in zadovoljno v ubitem ogledalu, nato pa zaprl vežna vrata in vtaknil ključ med bližnje butare. Odšel je v sosednjo vas h krčmarju Trnovcu, kjer je stari Anza vlekel har-

monike s tako vnemo, da se je skozi odprta okna slišalo po vsej vasi.

Začudili so se pivci, ko so videli vstopiti Krča v krčmo. Od vseh miz so mu ponujali piti in ker je Krč vedel, da bi si nakopal smrtno sovraštvo, če bi od koga ne pil, srknil je pri vsakem par požirkov pijače. Ko je obhodil vse mize, vsedel se je v kot k prijatelju Vrhovčevemu Mihi, da je imel pregled čez vso hišo in njene prebivalce.

»To je pa čudno, da si prišel med nas,« dejal je Vrhovčev Jožetu. »Ne vem, da bi te bil kdaj tukaj videl.«

»Veš, dolgčas mi je doma. Sam sem, nikogar nimam. Z živalmi se pogovarjam čez teden, v nedeljo je pa taka družba pre-slaba.«

»Da ne boš sam, dobodi si družico!« menil je Vrhovčev in sklonivši se Jožetu k ušesom, šepnil: »Gregčeva Marica pride danes sem plesat. Te bi se oprijel! Živo dekle in korajžno ter pridno. Zaplešes ž njo parkrat, se pomeniš to in ono in gotovo ti bo všeč. Boš videl.«

Harmonika je zahreščala. Stari Anza je zaigral hudomušno poskočnico in zapel zraven pesem o dekličji nezvestobi in fantičevem maščevanju, mladi svet se je pa zavrtel in udarjal ob tla, da se je gugal ves pod, pod katerim je bila stara klet.

V tem je vstopila Marica z nekim fantom. Kar zapodila sta se v hudourni vrtinec, ko je bilo pa plesa konec, je Marica zaukala kot krepek fant.

»Prisedi se k naši mizi, Marica,« velel je Vrhovčev dekliču in ker je bilo tam res nekaj prostora, drugod pa povsod že vse zasedeno, vsedla se je Marica tik Krča.

Bili so si kmalu v živahnem pogovoru Vrhovčev, Krč in Marica. Vrhovčev je bil dovtipen fant, ki je znal v šaljivih besedah pripovedovati Marici, kako se toži Jožetu po družini, seveda ženski, po drugi strani je pa netil Krču nagnenje do Marice. Ker Jože z ženskami, kakor je preje omejeno, ni nikoli občeval, zdela se mu je živahna Marica prav prikupljivo dekle in ko je Vrhovčev smeje se sprožil, da bi se Krč in Marica lahko še vzela kot pravi mož in žena, je zardel Jože tja do velikih ušes, istočasno pa sam sebi zatrjeval, da ta misel ni tako napačna. Marica je dekle, ki bi bila prav pripravna, da razkratkočasi njegov žalostni stan in če mu jo je bog namenil, bi bil naravnost greh se je braniti.

Jožeta se je vino kmalu prijelo, ker ga ni bil vaje in ker ga je precej pil. Z Marico sta bila v kratkem v prijaznem pomenku in ko je zaigral Anza polko, šla sta plesat, čeravno Jože ni znal plesati. Marica je obljubila, da ga bo že ona vrtela, naj se le na njo zanese, in res je izvršila svojo obljubo izvrstno. Jožetovi kompeti so se sukali po prahu, da je bilo veselje, konec plesa je pa Marica postavila svojega plesalca na tla kot snop rži. Vse se je smejalo okornežu, Krč je bil pa

mnenja, da gre smeh njemu v čast in pri-znanje.

Ko je krčmar izganjal druge goste iz krčme, bil je med njimi Krč z Marico. Močno je bil nasekan, in ko sta bila na vaških zavrteh, kjer je Jože menil, da ni nobenega nepoklicanega, obljubil ji je pri svoji vesti in duši, da jo vzame za ženo; da bi bila ta njegova obljuba bolj potrjena, dal ji je za aro 10 goldinarjev. Marica je vzela denar, ko sta se pa ločila, je pa rekla, žugajoč s prstom: »Ti Jože, če se skesaš, ne dobiš beliča nazaj!«

Krč je sveto zatrdil, da se ne zgodi ne prvo ne drugo.

(Konec prihodnjič.)

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Loterijske številke.

Dvignene dne 21. avgusta 1909.

Gradec: 4, 41, 88, 57, 30.

Dunaj: 26, 59, 23, 54, 40.

Vprašanja in odgovori.

G. R. O. na S. Vprašanje: Imam vodovodne cevi napeljene čez sosedov svet. Ko sem vodovod napravljal, sva se pogodila s sosedom ter sem mu plačal 6 kron. Sedaj pa mi sosed namerava izriniti cevi in mi tako uničiti vodovod. Ali ima pravico do tega ali ne?

Odgovor: Ako ste se z njim pogodili pred pričami in mu enkrat za vselej plačali odškodnine 6 K, potem sosed nima pravice cevi izkopati. Ako pa to stori, ga lahko tožite in boste pravdo gotovo dobili.

G. K. v P. Vprašanje: Neki lekarnar v B. je našel zel, ki se puši in stori dobro prsim in pljučam. Ali je Vam znano kdo ima to zel na prodaj v Ljubljani?

Odgovor: Zel se zove Cannabis indica in se dobi v lekarni Trnkoczy v Ljubljani, toda ne brez zdravnikovega recepta.

Zahvala.

Mnogospoštovani gospod Alojzij Krajc, podpredsednik krajnega šolskega sveta, posestnik, lesni trgovec, gostilničar i. t. d. je blagovolil podariti 50 K za tukajšnjo šolsko knjižnico.

Blagemu dobrotniku izreka podpisano vodstvo v imenu šolske občine za ta velikodušni dar najprej srčneje zahvalo. Bog plačaj!

Vodstvo trirazredne ljudske šole.

Grahovo pri Cerknici, 20. avgusta 1909.

JOSIP KOBAL, voditelj.

Na prodaj je

hiša

blizu železniške postaje; zraven je tudi kegljišče in lep vrt. 51 3—1

Vsako natančnejše pojasnilo se dobi pri lastniku Franjo Severju, posestniku v Hrastju in Ludoviku Špiljarju, posestniku v Št. Petru na Krasu.

Dva dobra čevljarska pomočnika

išče

50 1—1

Alojzij Fabian

čevljarski mojster v Črnomlju.

V ponedeljek, dne 30. avgusta

ob 9. uri zjutraj

== oddal bom na dražbi v najem ==

travo „otavo“

in sicer 11 različnih delov. Zbirališče pred občinsko pisarno. 49 1—1

Fran Paternost v Postojni.

Zastopnik 28 11—7

valjčnega mlina Vinka Majdiča iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na
debelo v Trnovem in Podgradu.

Trgovci! „Svoji k svojim“.

Restavracija

pri

„Zlati kapljici“

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27

priporoča slavnemu občinstvu

svojo izbornu kuhinjo, naravna vina
in pivo.

Zmerne cene in točna postrežba.

Lepi, prijazni prostori, krasen vrt itd.

Za obilen obisk se priporočata

38 10—7 **Leopold in Alojzija Tratnik.**

Prvi slovenski

pogrebni zavod

se priporoča slavnemu občinstvu

za ureditev pogrebnih sprevedov v
Ljubljani in na deželi po nizki ceni.

Naročila se sprejemajo pri 21 12—7

Franc Vidaliju

Josip Turk

Ljubljana
Prešernova ulica.

lastnik prvega slovenskega
pogrebnega zavoda.

Lepo arondirano

posestivo

v krasnem kraju Vipavske se prodaja.

Posestvo sestoji iz hiše z gospodar-
skimi poslopji, vinogradov, njiv, travnikov
in gozdov. Poslopje je vse zidano in z
opeko krito. V hiši se izvršuje gostilniška
obrt; pripravna je tudi za vsako drugo obrt.

Ponudbe oziroma vprašanja na upravo
lista pod št. 46 3—2.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim!

20 52—7

Pozor krčmarji!

Kadar kupujete vino ali rakijo ali ob času
zorenja grozdja, se Vam priporočam. Sta-
nujem v Poreču že mnogo let in poznam
popolnoma tukajšnje razmere glede dobrih
in manj dobrih vin in se zato pripo-
ročam vsem krčmarjem, naj se zanesljivo
obračajo name pismeno ali ustmeno, ker
posredujem v vseh razmerah.

Martin Sreboth, trgovec

Poreč, Istra.

17 7—7

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn M. Adlersflügel

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug itd.

43 24—6

Pecite, pražite, kuhajte Pekatete, saj se
dajo te okusne testenine na razne na-
čine pripravljati!

25 19—7

Poštna hranilnica št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

== pisarna v hiši št. 1 (pri Jomanu) ==

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje
po 4 $\frac{3}{4}$ % od prvega dneva vlaganja sledečega meseca
in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter
vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25—7

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, izjemši praznikov.

Največja zaloga navadnih do najfinejših

otroških vozičkov

36 25—7 in navadne do najfinejše

žime.

M. Pakič

v Ljubljani.

Neznanim naročnikom
se pošilja s povzetjem.

**Deset zapovedi za kmetovalca
in deset zapovedi za zdravje**

lepo tiskanih, prav zastoj in
franko po pošti dobi vsak, ki
piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25—7

splošna delniška družba
na zavarovanje
na življenje
Prva češka
v Pragi ima svoje glavno zastopstvo za vse
slovenske dežele v Istri. Ta družba zavaruje
na življenje po najnižjih cenah in
ugodnejših pogojih. 30 6—2

Singer „66“

najnovejši in

najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših
prodajalnicah.

Singer Ko. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje

29 14—4

Glavni trg šte. 79.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{3}{4}$ % od dne vloge do dne
dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 $\frac{1}{2}$ % in amortizaciji naj-
manj 1 $\frac{1}{2}$ %, na osobni kredit po 6%. 2 25—7

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila
se izplačujejo le ob petkih.

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani

Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!
26 25-7

V. H. ROHRMANN

(prej Jože Strzelba)

LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd..

ima kot lastnik trdke 40 24 6

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

Mlekarska zadruga v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

ima vedno v zalogi 23 25-7

polnomastni in polmastni emendolec ter polnomastni in polmastni trapist:

emendolec kg	K 1:60	polemendolec kg	K 1:30
trapist . "	" 1:80	poltrapist . "	" 1:60

Prva slovenska trgovina

Pevc & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

31

25-7

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon šteč. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti šteč. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

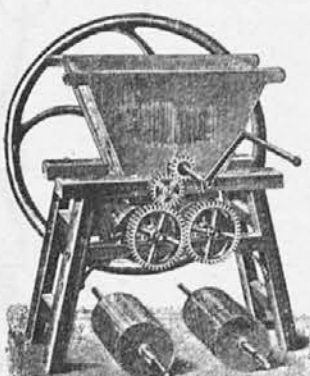
od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-7

Izborna
češko budejeviško pivo,
 katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
priporoča 40 24-6
 glavna zaloga češke budejeviške pivovarne
 v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Ljubljana **Josipina Herrisch** Židovske ul. 7.
 priporoča svojo bogato zalogo
moških, ženskih in otroških čevljev
 najnovejše oblike, zelo trpežne ter elegantne fasone,
 rjave in črne prave ameriške čevlje
 37 25-7 za gospode in gospe.
 Zunanja naročila točno.

Prva narodna veletrgovina z železnino
Fr. Stupica v Ljubljani
 Marije Terezije cesta 14 18-7
 priporoča svoje izvrstne
 brane, pluge, ameriške kosilne
 stroje, slamoreznice, mlatilnice,
 čistilnice, motorje, železne blagajne,
 kuhinjsko opravo, štedilnike, peči,
 kakor tudi želez-
 niške šine, tra-
 verze, cement in
 sploh vse stavbne
 potrebščine,
 trombe, cevi in
 tehtnice.
Nizke cene!
 Točna postrežba, solidno blago!

Slovenci! Slovenke!
 Svoji k svojim!
 Pred nakupom
jesenskega in zimskega blaga
 se Vam priporoča
 slovenska trgovina pri
sv. Cirilu in Metodu
 v Ljubljani 10 12-7
 Lingarjeva ulica. Nasproti loterije!
 Velika zaloga najnovejšega blaga za
 moške in ženske obleke.
 Največja izber satenastih, volnenih ter svilnatih rut.
 Ob potrebi spomni se vsak na to trgovino.
Vse ostalo letno blago poproda se po znatno nižani ceni!

* Popravila in preobleke točno in ceno.		* Popravila in preobleke točno in ceno.
--	---	--

Najcenejše solčnike in dežnike
 domačega izdelka priporoča 12 25-7
Josip Vidmar
 — v Ljubljani —
 Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
 Prešernova ulica 4.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani, Stritarjeve ulice.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun

po **4** $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ čistih,

eskontuje menice, devize, čeke, vaglie, kupuje in prodaja tuji denar, zlasti ameriške dolarje.

Nakazila v Ameriko in druge dežele izvršuje najceneje in najhitreje.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje (srečke, rente).

Daje bančno-strokovne nasvete popolnoma brezplačno.

Delniška glavnica 3.000.000 K, rezervni zaklad 350.000 K.

Podružnice v Splitu, Celovcu in Trstu.

3 25-7

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po $4\frac{1}{4}\%$ ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po $4\frac{3}{4}\%$ na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v $62\frac{1}{2}$ leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

7 25-7

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Ceške delniške pivovarne
v Č. Budejovicah.

...

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
1614-7 na Kranjskem.

Dva djiaka

se sprejmeta na hrano in stanovanje.

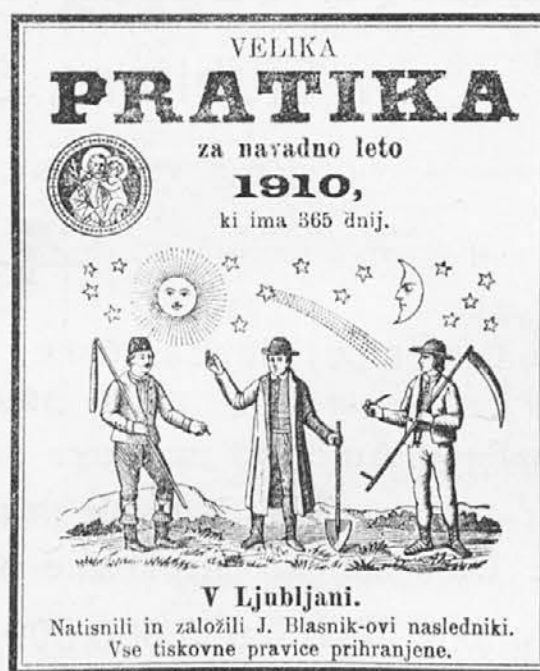
Klavir je na razpolago. 45 4-2

Josipina Lavrenčič, Marije Terezija cesta št. 11.

Izšla je

edino prava, starodavna BLASNIKOVA

Zahtevajte le Blasnikovo Pratiko, ker le ta je
edino prava, starodavna Pratika. Ne dajte se premotiti s
kako drugo podobno Pratiko in kupujte le Blasnikovo,
ker to Pratico so tudi Vaši pradedje in dedje najraje imeli.

Cena 24 vinarjev.

Le ona Pratika, ki ima na prvi strani tako podobo,
kakoršna se vidi tu, je prava starodavna Pratika.
Zahtevajte torej le Blasnikovo "Veliko Pratico",
kter se drži gesla: "Vse za vero, dom, cesarja!"

Naša Pratika prinaša tudi letos mnogo zanimivih podob.
Držite se Vaše stare prijateljice **Velike Pratique**, ki ste
najbolj navajeni.

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

2 54-7